
Digitalizáció a büntetés-végrehajtásban*

Nagy Anita**

1. Bevezető

a bíróságok eljárásában már a bírósági szakasz kezdetén találkozhatunk a számítástechnikával, tekintettel arra, hogy az új büntetőeljárási törvény (2017. évi XC. törvény) alapján már minden iratot kötelezően elektronikus formában kell átküldeni. Ez látszólag egy jó megoldást biztosít a papír felhasználásának csökkentésére, illetve az eljárás gyorsítására, viszont gyakran merülnek fel e tekintetben problémák, ugyanis az iratok iktatása után azok ugyanúgy kinyomtatásra kerülnek, illetve egyes iratok gyakran többször, vagy rendezetlenül kerülnek átküldésre. Ezekről eltekintve kétségtelen, hogy az eljárás gyorsabbá vált azáltal, hogy az iratok eljuttatása a bírósághoz már nem hosszadalmas folyamat, csupán egy számítógépes műveletet igényel.

Ennél is fontosabb azonban a technikai vívmányok alkalmazásának körében a büntetőeljárási törvény XX. fejezete, mely a telekommunikációs eszköz használatáról szól, ezáltal az ilyen körben leggyakrabban érvényesülő távmeghallgatás szabályait is magába foglalva. Ez a jogintézmény jelentős előrelépésként értékelhető a büntetőeljárás gyorsítása és egyszerűsítése szempontjából, ugyanis általa egyes eljárási cselekmények a vádlott/elítelt előállításával is elvégezhetőek, akár az ország két legtávolabbi pontja között is.

A büntetőeljárási törvény 120. § (1) alapján „az eljárási cselekményen történő jelenlétre e törvény alapján kötelezett vagy jogosult számára a jelenlét telekommunikációs eszköz útján is biztosítható”. A telekommunikációs eszköz útján biztosított jelenlét az eljárási cselekmény elvégzésének helyszínére és egy úgynevezett elkülönített helyszín (itt tartózkodik az a személy, akinek jelenlétének biztosítására az eszköz használata irányul) összekapcsolásával történik, amely megvalósulhat kép- és hangfelvétel, vagy folyamatos hangfelvétel biztosítása útján.

A büntetőeljárásról törvény 120-126. §-ai az eddigi szabályozás kereteit kitérítve újraszabályozták az eljárási cselekmények telekommunikációs eszközök használatával történő lefolytatását, és mintegy alapvető eszközként határozták meg azokat, melyek nem kivételes körülmények között, hanem a bíróságok mindennapi ügymenetében kell, hogy megjelenjenek. Az új szabályozási megközelítésnek és megoldásnak az a célja, hogy

* A kutatást az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 azonosító számú, *Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban* című projekt támogatta. A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap és Magyarország költségvetése társfinanszírozásában valósul meg.

** Egyetemi tanár, Miskolci Egyetem, Állam- és Jogtudományi Kar, Bűnügyi Tudományok Intézete, Büntető Eljárásjogi és Büntetés-végrehajtási Jogi Intézeti Tanszék.

különböző helyszínek között ne csak egyes kihallgatások és meghallgatások, hanem az eljárásban részt vevő személyek teljes körű jelenléte is biztosítható legyen.

A törvény által bevezetett intézményrendszer lényege, hogy a technikai eszköz az eljárás bármely szakaszában (tehát nem csupán a vádemelés után), a büntetőeljárásban részt vevő bármely személy vonatkozásában (nem csupán a terhelt és a tanú tekintetében), és bármely eljárási cselekmény egész tartamára nézve (nem csupán a kihallgatás vonatkozásában, illetve a kihallgatás tartamára) alkalmazható.¹

A telekommunikációs eszköz alkalmazását a bíróság hivatalból, de az eljárási cselekményen jelenlétre kötelezett, vagy jogosult indítványára is elrendelheti, ami ellen jogorvoslatnak helye nincs. A telekommunikációs eszköz használatának elrendelésére a törvény azt is meghatározza mely esetekben mellőzhető, illetve mely esetekben van kizárva a mellőzés. Ez utóbbi eset akkor áll fenn, ha az eszköz használatával elérni kívánt cél más módon is elérhető, vagy ha a sértett, a tanú, vagy a terhelt személyes megjelenése az eljárási cselekmény jellege, vagy annak eredményes elvégzése érdekében nélkülözhetetlen.

A telekommunikációs eszköz használata gyakorlati érvényesülésére a távmeghallgatás lehetőségét jelenti. Ennek a rendje alapjaiban annak az eljárási cselekménynek a rendje, amelyet adott esetben telekommunikációs eszköz segítségével végeznek el, viszont speciális szabályok is vonatkoznak rá az eszköz használatából adódóan.

A távmeghallgatás megkezdése előtt szükséges kapcsolatot létesíteni az eljárási cselekmény helyszíne és az elkülönített helyszín között. Ez egy egységes rendszer által történik, melyhez az eszközök a legtöbb bíróságon rendelkezésre állnak. A kapcsolatfelvétel megtörténte után az eljárási cselekményt végző (bíró, ügyész, nyomozó hatóság tagja) a Be. 124. § alapján az elkülönített helyen kötelezően jelen lévő személy közreműködésével megállapítja az elkülönített helyszín címét, illetve az ott jelen lévő személyek személyazonosságát és személyes adatait, tehát azonosítja a jelenlévőket, illetve ellenőrzi, hogy jogosulatlan személy nem tartózkodik a helyszínen. Ezt követően megállapítja az eljárási cselekmény helyszínén jelen lévő személyazonosságát is, ami után az eljárási cselekmény érdemi részére kerül sor.

A távmeghallgatás során a kapcsolat az eljárási cselekmény helyszíne és az elkülönített helyszín között rendszerint videokamerák, mikrofonok és hangszóróval ellátott képernyők által kerül biztosításra.

2. Telekommunikációs eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtásban

A technikai eszköz alkalmazása esetén az eljárási cselekmény valójában két helyszínen, az eljárási cselekmény kitűzött vagy hatóság által meghatározott helyszínén, és a távmeghallgatás alkalmazásával közvetlenül érintett személy tartózkodási helyeként szolgáló más helyiségben, illetve helyszínen zajlik. A telekommunikációs eszköz működésének biztosításához szükséges feltételeket, berendezési tárgyakat a polgári eljárásban a tárgyalás, a meghallgatás elektronikus hírközlő hálózat útján történő megtartásáról szóló 19/2017. (XII. 21.) IM rendelet szabályozza.

A fenti szabályozás értelmében az új eljárás alkalmazása érdekében a bíróság vagy egyéb szerv, illetve a büntetés-végrehajtási intézet (továbbiakban: bv. intézet) elkülönített helyiséget biztosít az elektronikus hírközlő hálózat útján történő meghallgatás lefolytatásához. Ebben az elkülönített helyiségben a mozgóképet és a hangot egyidejűleg továbbító berendezést (a továbbiakban: kamera) úgy kell elhelyezni, hogy a továbbított

¹ Bogotyán Róbert: Telekommunikációs eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtásban, Börtönügyi Szemle 2018.évi 4. szám 15.oldal.

felvételen egyszerre látható legyen az elkülönített helyiségben tartózkodó valamennyi személy.

A tárgyalás, a személyes meghallgatás vagy a szemle kitűzött helyszínén (a továbbiakban együtt: tárgyalás kitűzött helyszíne) önálló közvetítő készülék biztosítja, hogy a jelen lévő bíró, illetve bírósági titkár, valamint a tárgyalás kitűzött helyszínén tartózkodó eljárásban részt vevők követhessék az elkülönített helyiségben történeteket. A kamera látószögét úgy kell beállítani, hogy az elkülönített helyiség minden pontja látszon a tárgyalás kitűzött helyszínén jelen lévő, a tárgyalást vezető elnök (bíró), illetve a személyes meghallgatást vagy a szemlét lefolytató elnök (bíró) vagy a bírósági titkár (a továbbiakban együtt: a tárgyalás kitűzött helyszínén jelen lévő bíró, illetve bírósági titkár) számára. A kamerát mozgatni és a látószögét változtatni a meghallgatás során nem lehet. A kép és a hang egyidejű továbbítása során folyamatosan fel kell tüntetni a közvetítés pontos idejét. Ezen feltételeknek kell teljesülnie a tárgyalás kitűzött helyszínén is, ahol a dokumentum képét továbbító önálló kamera is alkalmazható.²

A Be. továbbá meghatározza azon személyek körét, akik egy ilyen tárgyalás során jelen lehetnek. Ennek értelmében telekommunikációs eszköz használata esetén az elkülönített helyszínen kizárólag a következő személyek lehetnek jelen: az a személy, akinek a jelenlétét a telekommunikációs eszköz útján biztosítják, az előző pontban meghatározott személy védője vagy segítője, a nyomozó hatóság tagja, az ügyész, az alügyész, az ügyészségi fogalmazó, a bíró, a bírósági titkár, a bírósági fogalmazó, fogva tartott személy esetében a fogva tartást végrehajtó intézetnek a fogva tartott személy személyazonosságának megállapítására feljogosított dolgozója, fogva tartott személy esetében az őrzését ellátó személy, a szakértő, a telekommunikációs eszköz működését biztosító személyzet.³

A modern videókommunikációs technológiát az országban először az Egri Törvényszék épületében építették ki, majd 2018. május 24-én szimulált tárgyaláson mutatták be. A következő napon megtörtént a távmeghallgatási rendszer első éles használata, melyet egy feltételes szabadságra bocsátás tárgyában indult büntetés-végrehajtási ügyben alkalmaztak. A büntetés-végrehajtási bíró (a továbbiakban: bv. bíró) a Heves Megyei Büntetés-végrehajtási Intézettel kialakított kép- és hangkapcsolat létesítését követően hallgatta meg a bv. intézetben tartózkodó elítélteket. A meghallgatás tökéletes kép- és hangminőségben zajlott le.⁴ Az első éles tárgyalásokat követően a bevont fogvatartottak nyilatkozata alapján elmondható, hogy a távtárgyalással, távmeghallgatással összefüggésben pszichés szempontból negatív tapasztalataik nem voltak, a kamera jelenléte szorongást, frusztrációt nem okozott. A Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben teszt került lebonyolításra a kialakított távmeghallgatási rendszeren.⁵

A teszt során végrehajtott konferencia beszélgetés keretében az Egri Törvényszék két tárgyalóterme és a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézet III. objektumában (Budapest X. kerületében) berendezett távmeghallgatási helyiség között került kialakításra a kapcsolat. A jelenlévők a tesztet sikeresnek nyilvánították. A megvalósult fejlesztés egyrészt a távmeghallgatási rendszer jó minőségű működését, másrészt az eszközzám későbbi

² Bogotyán Róbert: Telekommunikációs eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtásban Börtönügyi Szemle 2018.évi 4. szám 17. oldal.

³ Az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 számú „Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban” projekt (Jogtudományi munkacsoportok 3. Kereskedelmi és gazdasági folyamatok vizsgálata) keretén belül a telekommunikációs eszközök használata az új büntetőeljárási törvényben c. projekt támogatta.

⁴ OBH-Sajto9 (2018)

⁵ Bogotyán Róbert: Telekommunikációs eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtásban Börtönügyi Szemle 2018.évi 4. szám 22. oldal.

bővítésének lehetőségét, és nem utolsó sorban az informatikai rendszerhez kapcsolódó tevékenységek alap infrastruktúráját biztosítja. A megvalósítást követően több alkalommal hajtottak végre szoftverfrissítést, valamint ún. terheléses tesztet is tartottak, amelynek folyamán valamennyi bv. intézet egyszerre jelentkezett be a rendszerbe. A tesztelés teljes körűen sikeres volt.⁶

3. A reintegrációs őrizet

Digitalizáció tekintetében a büntetés-végrehajtásban a másik fontos eszköz a reintegrációs őrizet. Az elektronikus nyomkövető rendszer az 1960-as évek közepén *Robert Schwitzgebel*, a Harvard Egyetem pszichológusának ötletéből született, aki úgy érezte, hogy megoldása humánus és költséghatékony alternatívája lehet a bebörtönzés intézményének.

A „Dr. Schwitzgebel Machine” – ahogy nevezték az eszközt – 1969-ben került szabadalmi oltalom alá, de tényleges gyakorlati alkalmazása az 1980-as évek elején kezdődött az Amerikai Egyesült Államokban.

A rendszer működése azon az elven alapult, hogy azok a bűnelkövetők, akik bizonyos feltételeknek megfeleltek, és vállalták, hogy a nap 24 órájában hajlandók egy rájuk rögzített jeladó eszközt, peracet (elterjedt angol neveken: „tag”, „bracelet”, „wristlet”, „anklet”) magukon viselni, büntetésüket otthon tölthették. Emellett ahhoz is hozzá kellett járulniuk, hogy lakásukban – az első időkben vezetékes telefonvonalat használó, valamint a helyi energiaellátásra kapcsolt – jeltovábbító eszköz (angol nevén „HMD” – *Home Monitoring Device*) kerüljön telepítésre.

Az Országgyűlés 2014. november 18-i ülésén elfogadta a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvényt és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2014. évi LXXII. törvényt, amely 2015. április 1-jei hatállyal a reintegrációs őrizet intézményéről rendelkezett.

Az intézmény lényege abban foglalható össze, hogy az az idő, amíg elítéltek reintegrációs őrizetben vannak, a szabadságvesztésbe beleszámít, és ha korlátozottan is, de visszanyerik az elítéltek a szabadságukat, mivel a tényleges mozgási szabadság és a tartózkodási hely szabad megválasztásának jogának korlátozása az őrizet során végig fennmarad.

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz fogalmát – amellyel a reintegrációs őrizet végrehajtása⁷történik- a Bv. Kódex az alábbiak szerint határozza meg: „az elítélt vagy az egyéb jogcímen fogva tartott mozgását nyomon követő technikai eszköz.”⁸

A reintegrációs őrizet tehát olyan elektronikus távfelügyeleti eszközön keresztül valósul meg, amely folyamatosan biztosítja, hogy amennyiben a kijelölt tartózkodási helyet és mozgási területet az elítélt elhagyja, akkor riasztás formájában azonnal a hatóságok tudomására jusson. A Bv. Kódex 187/A. § (3) bekezdése szerint: „A reintegrációs őrizet az elítélt szabadságának teljes elvonását megszünteti, de mozgási szabadságát és a tartózkodási helye szabad megválasztásának jogát korlátozza.”

⁶ Bogotyán Róbert: Telekommunikációs eszközök alkalmazása a büntetés-végrehajtásban Börtönügyi Szemle 2018.évi 4. szám 24. oldal.

⁷ Az EFOP-3.6.2-16-2017-00007 számú „Az intelligens, fenntartható és inkluzív társadalom fejlesztésének aspektusai: társadalmi, technológiai, innovációs hálózatok a foglalkoztatásban és a digitális gazdaságban” projekt (Jogtudományi munkacsoportok 3. Kereskedelmi és gazdasági folyamatok vizsgálata) keretén belül az új technológia bevezetésével (GPS, elektromos nyomkövető, számítógépes utánkövetése az elítéltnak) a büntetés- végrehajtás folyamatába történő bevonása c. projekt támogatásával

⁸ Bv. Kódex 3. § 5. pont

Európában a reintegrációs őrizet elnevezése Electronic Monitoring (EM) és Európában kétféle modell létezik az alkalmazására vonatkozóan, az ún. frontdoor és backdoor modell. A kettő közötti lényegi különbség, hogy míg a *frontdoor* modellnél az elítélt a büntetés-végrehajtási intézetbe be sem kerül, addig a *backdoor* modellnél: az elítélt büntetés-végrehajtási intézetből történő korábbi kiengedésére kerül sor lábbilincs alkalmazásával.

Bogotyán Róbert⁹ hangsúlyozza, hogy a reintegrációs őrizet olyan alternatív büntetés-végrehajtási forma, amely nem a büntetéshez kötődő speciális és generális prevenciósi célokat, mint inkább az elítélt sikeres társadalmi visszailleszkedését, ezen keresztül a visszaesési ráta csökkenését, tehát végeredményben a büntetés-végrehajtás céljának elérését tartja szem előtt.¹⁰

Schmehl János pedig azt emeli ki, hogy a társadalmi visszailleszkedés itt lépcsőzetesen valósul meg, a teljes szabadságelvonás és a felelős, önálló életvezetés közé belép egy, az állami szervek által felügyelt életszakasz. Ebben az időszakban az elítélt biztosíthatja önálló megélhetését, munkát kereshet és vállalhat, újjáalakíthatja, illetve erősítheti családi, társadalmi kapcsolatait. Tevékenységét elektronikus távfelügyeleti eszközökkel követik nyomon.¹¹

Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele, hogy a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt ingatlan rendelkezzen:

1. elektromos hálózattal és folyamatos tápellátással,
2. valamint az elektronikus távfelügyeleti eszközök adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettséggel és
3. jelerősséggel.¹²

A reintegrációs őrizet végrehajtása során meghatározott feladatokhoz kapcsolódó elektronikus távfelügyeleti eszközöket és távfelügyeleti infrastruktúrát (a továbbiakban: elektronikus távfelügyeleti rendszer) a rendőrség biztosítja, de az elektronikus távfelügyeleti eszközt a bv. intézet személyi állományi tagja helyezi fel az elítéltre.

Technikailag az electronic monitoring alkalmazásánál mindenképpen szükség van – mint ahogy azt Szabó Ferenc az elektronikus monitoring rendészeti alkalmazása¹³ során kifejti –:

1. egy lábperecre, mely praktikus okokból a boka felett van
2. közvetítő eszközre (HMD).¹⁴

4. A reintegrációs őrizet feltételrendszere 2017. január 1-től¹⁵

A reintegrációs őrizet eljárási szabályait a Bv. Kódex 61/A. §-a szabályozza, mely alapján: „A reintegrációs őrizet elrendelésére a bv. intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.” Tehát alapelv, hogy a reintegrációs őrizetet nem a bv. szervezet engedélyezi, hanem a törvényszéken működő büntetés-végrehajtási csoport bírója. Ilyenkor a büntetés-végrehajtási bíró az iratok alapján hozza meg a döntést, de az elítélt vagy a védő által benyújtott kérelem tárgyában meghallgatást is tarthat.¹⁶

⁹ Bogotyán Róbert: A zsúfoltság csökkentésének útjai a börtönépítésen túl. *Börtönügyi Szemle*, 2015/1.35.

¹⁰ Uo. 36.

¹¹ Schmehl János: Az új szabályozás főbb szakmai elemei és üzenetei. *Börtönügyi Szemle*, 2013/4., 21.

¹² 10/2015. (III. 30.) BM rendelet, 4. §

¹³ http://www.shp.hu/hpc/userfiles/riaszto/em_cikk.pdf (megtekintés ideje: 2015.augusztus 9.)

¹⁴ Jeltovábbító eszköz (Home Monitoring Device). (megtekintés ideje: 2015.december 1)

¹⁵ 2016.évi CX.törvény 36.§ (1) bekezdésével megállapított szöveg

¹⁶ Bv. Kódex 61/A. § (4) bek.

A reintegrációs őrizet elrendelését a szabadságvesztés végrehajtása alatt *egy alkalommal* az elítélt vagy védője is kezdeményezheti. A kérelmet a bv. intézet – értékelő véleményével és javaslatával – tizenöt napon belül továbbítja a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

Az „egy alkalomnak” azért van jelentősége, mivel a reintegrációs őrizettel az elítélt a bv. intézet részleteiben meghatározott életrendjéhez képest jelentős kedvezményt kap, ezért csak azon elítéltek számára elérhető, akik a társadalomra kevésbé veszélyesek, és okkal feltételezhető, hogy sikeresen tudnak visszailleszkedni a civil társadalomba.

A reintegrációs őrizetbe kerülők távozhatnak ugyan a büntetés-végrehajtási intézetből már a büntetés tényleges kitöltése előtt, de csak a büntetés-végrehajtási bíró által kijelölt házba, lakásba, amelyet szigorúan meghatározott esetekben hagyhatnak csak el. Ilyennek minősíti a törvény a mindennapi élet szokásos szükségleteinek biztosítását, a munkavégzést, az oktatást, a képzést és a gyógykezelést.¹⁷

Azt, hogy mikor van helye reintegrációs őrizetnek a Bv. Kódex 187/A. § (1) bekezdése tartalmazza:

Ezek alapján reintegrációs őrizet akkor biztosítható:

Ha a szabadságvesztés céljának megvalósulása ilyen módon is biztosítható, a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége, illetve ennek kizárása vagy kizártsága esetén a szabadulás várható időpontja előtt reintegrációs őrizetbe helyezhető az az elítélt, aki azt vállalja és

- gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, vagy
 - ha szándékos bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre, akkor
- a) nem a Btk. 459. § (1) bekezdés 26. pontjában meghatározott személy elleni erőszakos bűncselekmény miatt ítélték el,
- b) első ízben ítélték végrehajtandó szabadságvesztésre vagy visszaesőnek nem minősülő bűnismétlő, és
- c) öt évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztést tölt.

A reintegrációs őrizet időtartama

- a) legfeljebb egy év, ha az elítéltet gondatlan bűncselekmény elkövetése miatt ítélték szabadságvesztésre,
- b) az a) pontban meghatározottakon kívül legfeljebb tíz hónap.

A reintegrációs őrizetre a fiatalkorúak esetén is lehetőséget ad a Bv. Kódex azzal, hogy további specifikumokat rögzít a fent említett reintegrációs őrizet alkalmazása során, így a fiatalkorú reintegrációs őrizetének alkalmazási feltétele továbbá az általános szabályokon kívül¹⁸:

- a) a szabadságvesztés végrehajtása alatt legalább egy alkalommal családi terápián vagy családi konzultáción való részvétel,
- b) a törvényes képviselő hozzájárulása az elektronikus távfelügyeleti eszköz telepítéséhez, és fogadónyilatkozat megtétele a lakhatás tekintetében, valamint nyilatkozata a fogvatartott kíséréséről.

A törvény a bv. intézetek telítettségének csökkentése érdekében a reintegrációs őrizet intézményének többirányú kiterjesztését is megvalósítja. Egyrészt a korábbinál szélesebb elkövetői kör számára teszi lehetővé e kedvezmény igénybe vételét, mivel a módosítás értelmében már nemcsak az első alkalommal végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltre, hanem valamilyen gondatlanul elkövetett bűncselekmény miatt elítéltre, illetve a visszaesőnek nem minősülő bűnismétlőkre is kiterjedne. Másrészt a reintegrációs őrizetben

¹⁷ Bv. Kódex 187/A. § (4)–(5) bek.

¹⁸ Bv. Kódex. 200/A. § (1) bek.

töltendő időt a bűnösség fokától függően és hosszabb tartamban határozza meg (szándékosság esetén 10 hónap, gondatlanság esetén egy év).¹⁹

A reintegrációs őrizet alkalmazása során három nagy csoportba sorolhatjuk azokat az eseteket, amikor elvileg a reintegrációs őrizet nem alkalmazható.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe.
2. A reintegrációs őrizetmegszüntetésére kerül sor.
3. Objektív körülmény, azaz a lakóingatlan alkalmatlan a végrehajtására.

1. Az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe

A Bv. Kódex 187/C. §-a szabályozza azt az esetkört, amikor az elítélt nem helyezhető reintegrációs őrizetbe, így akkor ha

- a) az elítélttel szemben további szabadságvesztést kell végrehajtani,
- b) az elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőügyben elrendelt előzetes letartóztatását a szabadságvesztés végrehajtásának idejére megszakították,
- c) a fogvatartása során engedélyezett reintegrációs őrizetet az elítéltnak felróható okból megszüntették,
- d) az egy évet meg nem haladó tartamú szabadságvesztésből legalább három, egy évet meghaladó tartamú szabadságvesztésből legalább hat hónapot nem töltött le,
- e) a megjelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlan.²⁰

2. A reintegrációs őrizet megszüntetésére kerül sor

A Bv. Kódex 187/E. § (1) bekezdése alapján a bv. szerv vezetője a reintegrációs őrizet megszüntetéséről haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónál, ha annak tartama alatt

- végrehajtandó szabadságvesztésről, új büntető ügyről érkezik értesítés,
- az elítélt a magatartási, illetve az elektronikus távfelügyeleti eszköz vállalt alkalmazási szabályait megszegi, az elektronikus távfelügyeleti eszközt megrongálja vagy használhatatlanná teszi,
- a kijelölt lakás az elektronikus távfelügyeleti eszköz elhelyezésére alkalmatlanná vált, vagy a befogadó nyilatkozatot tevő a nyilatkozatát visszavonta, és az elítélt nem tud megjelölni másik olyan lakást, amely a reintegrációs őrizet végrehajtási helyeként kijelölhető lenne.²¹

3. Objektív körülmény miatt nem kerül sor a reintegrációs őrizetre

Az ingatlan vagy a távfelügyeleti eszköz alkalmazhatósága kizárt,²² ha:

- az ingatlanban nem áll rendelkezésre elektromos hálózat és emiatt a távfelügyeleti eszköz feltöltése nem biztosítható;
- nem áll rendelkezésre a távfelügyeleti eszköz adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettség és jelerősség az ingatlan valamennyi helyiségében;
- az ingatlan lakhatásra bármely ok miatt alkalmatlan;
- a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott létfenntartását a közüzemek hiánya (ivóvízellátás vagy fűtés) veszélyezteti;
- a fogvatartott által megjelölt kontakt személy, vagy az ingatlanban életvitelszerűen tartózkodók bármelyike kriminológiai szempontból veszélyeztetik a reintegrációs őrizetbe helyezendő fogvatartott eredményes reintegrációját.

¹⁹ Kommentár a Bv.kódex 187/A §-hoz

²⁰ Az elektronikus távfelügyeleti eszköz alkalmazhatóságának feltétele, hogy a reintegrációs őrizet végrehajtására kijelölt ingatlan rendelkezzen: a) elektromos hálózattal és folyamatos tápellátással, b) az elektronikus távfelügyeleti eszközök adatforgalmazásához szükséges hálózati lefedettséggel és jelerősséggel. [10/2015. (III. 30.) BM rendelet 4. §]

²¹ Bv. Kódex 187/E. § (1) bek.

²² 30/2015. (IV. 17.) OP szakutasítása, III/15.

Összegezve az eddigi ismereteket, látjuk, hogy a reintegrációs őrizet egy „többszereplős” eljárás, ahol nemcsak a büntetés-végrehajtási bírónak, hanem a védőnek, a pártfogó felügyeletnek és a bv. intézetnek is komoly szerepe van.

3. Összegzés

Az elektronikus felügyelet jelentős költségmegtakarítással jár a költségvetés számára, igaz, az EM technikai feltételeinek kialakítása igényel egy egyszeri nagyobb beruházást, ezt követően azonban a felügyelet jóval kevesebb pénzbe kerül, mint a büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezés.

Összehasonlításként tekinthetjük, hogy az EM használatának napi költsége Angliában 12,10 angol font, Észtországban 2,64 euró, Finnországban 3-4 euró, Franciaországban 15,50 euró, Németországban 30 euró, Norvégiában 100 euró, Lengyelországban 4,3 euró, Portugáliában 16,35 euró, Svédországban 3,45 euró, Svájcban 65 euró.²³

*Míg Európában átlagosan egy fogvatartott napi eltartási költsége őrzéssel és ellátással kb. 60-80 euró között van, addig az elektronikus felügyelet működtetésének költségét napi 21 euróra becsülik.*²⁴ Az EM mellett szól mindenképpen az, hogy a büntetés ilyen formában történő végrehajtása tehermentesíti a büntetés végrehajtási intézeteket. Az elítélt megtarthatja a munkáját, továbbra is pénzt keres, gyermekét otthon nevelheti, szociális kötelezettségeinek eleget tud tenni. Az elítélt a pénzzel az általa elkövetett bűncselekmény sértettje számára is tud kártalanítást vagy jóvátételt fizetni.

Az elektronikus felügyelet szabadságkorlátozó jellegéből adódóan korlátozza az elítélt személyi szabadságát, azonban kevésbé korlátoz, mint a végrehajtandó szabadságvesztés büntetés, nem jár fizikai kényszer alkalmazásával. Vitathatatlan azonban az intézkedés végrehajtásával járó folyamatos „láthatatlan” ellenőrzés, és a szabályok be nem tartása esetére kilátásba helyezett szabadságvesztés büntetés pszichikai hatása. Felmerült ezen túlmenően az elítélt más alkotmányos alapjogainak, például az emberi méltósághoz való jog, a magánélete, a magánlakás, valamint a házasság és család védelmének érintettsége. Egyes vélemények szerint az Electronic Monitoring a magánélet „orwelli”, totális ellenőrzését valósítja meg.²⁵

²³ Pinto, Susana – Nellis, Mike: *Survey of Electronic Monitoring in Europe, Analysis of Questionnaires*. 2012, 2–3.
<http://www.coe.int/t/DGHL/STANDARDSETTING/PRISONS/PCCP%20documents%202013/Analysis%20questionnaires%202012.pdf> (megtekintés ideje: 2015.december 1.)

²⁴ Elektronische Fußfesseln: Österreich testet in einem Pilotversuch den Einsatz elektronischer Fußfesseln für Gefangene. *NJW-Spezial* 2006, 92. Idézi Mohácsi Barbara: A szabadságvesztés-büntetés lehetséges „alternatívái”, *Jogi tanulmányok, Az Eötvös Lorand Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Doktori Iskolájának folyóirata*, 2010.I.kötet 368.

²⁵ Weichert, Thilo: Der elektronische Hausarrest aus Sicht des Datenschutzes. *StV*, 2000, 335–339. Idézi Mohácsi: i. m.